

Nr 69.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1932 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om avstående av viss del av allmänna arvsfonden tillfallen kvarlåtenskap efter fröken Alma Rudelius.

(3:e avd.)

I en inom första kammaren av fröken *Kerstin Hesselgren* väckt motion, nr 163, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att av den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter fröken Alma Rudelius måtte avstås vad som åtgår för beredande åt fru Ellen Macintosh av en emot avkastningen av hennes arvsandel enligt äldre lag svarande livränta.

I fråga om de skäl, motionären anført till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Alma Augusta Rudelius från Gränna avled den 25 januari 1929 utan att, såvitt den efter henne den 13 april samma år upprättade bouppteckningen utvisar, efterlämna arvsberättigade släktingar. Enligt bouppteckningen utgjorde behållningen i boet efter henne 49,529 kronor 95 öre, vartill enligt uppgift av bouppteckningsmannen kommo efter bouppteckningen påträffade tillgångar till belopp av 348 kronor.

Såsom muntligt testamente av Alma Augusta Rudelius bevakade Gränna stads drätselkammare för stadens räkning vid rådhusrätten den 25 mars 1929 vissa muntliga yttranden av Alma Augusta Rudelius, vilka ansågos innefatta utfästelse till stadens förmån och som närmare angåvos i protokoll över ett den 11 februari 1929 vid nämnda rådhusrätt på föranstaltande av drätselkammaren hållet vittnesförhör.

Sedan länsstyrelsen i Jönköpings län å allmänna arvsfondens vägnar erhållit del av berörda protokoll samt överlämnat detsamma till kammaradvokatfiskalsämbetet för bevakande av allmänna arvsfondens rätt till kvarlåtenskapen efter den avlidna, överlämnade ämbetet med avseende å bestämmelserna i 4 § lagen om allmänna arvsfonden med skrivelse den 17 augusti 1929 handlingarna i ärendet till Kungl. Maj:t, som genom beslut den 30 augusti 1929 förklarade, att klandertalan mot ifrågavarande testamente skulle anställas.

Efter stämning å staden yrkade därefter ämbetet, att rådhusrätten måtte förklara, att Alma Augusta Rudelius genom ifrågavarande såsom testamente bevakade yttranden icke givit uttryck åt sin yttersta vilja beträffande sin kvarlåtenskap under sådana omständigheter, att ett lagligt testamente därigenom kommit till stånd, samt att berörda yttranden förty icke utgjorde hinder för allmänna arvsfonden att tillträda kvarlåtenskapen efter den avlidna.

I utslag den 31 mars 1930 förklarade rådhusrätten på anförda skäl, att utan hinder av berörda yttranden kvarlåtenskapen efter Alma Augusta Rudelius skulle i sin helhet jämlikt 5 kap. 1 § i lagen om arv den 8 juni 1928 tillfalla allmänna arvsfonden.

Sedan staden efter vad i Göta hovrätt fullföljt talan mot detta utslag, fann hovrätten enligt dom den 3 oktober 1930, som vunnit laga kraft, ej skäl göra ändring i rådhusrättens utslag.

I en av länsstyrelsen i Jönköpings län med skrivelse den 9 augusti 1929 till Kungl. Maj:t överlämnad ansökning har änkan Ellen Augusta Maria Macintosh i Uppsala, med förmålan att hon vore kusin till Alma Augusta Rudelius, anhållit, dels att allmänna arvsfondens rätt till arv efter den avlidna måtte till sökanden efterskänkas, dels ock att Kungl. Maj:t måtte förklara, att klander av ovanberörda till Gränna stads förmån muntligen gjorda testamentariska förordnande skulle anställas.

Sedan länsstyrelsen i Uppsala län efter erhållen remiss avgivit yttrande, har genom remiss den 7 november 1929 kammaradvokatfiskalsämbetet fått sig anbefallt att avgiva utlåtande i ärendet.

Av i ärendet verkställd utredning inhämtas ytterligare, att sökanden varit gift med engelske undersåten grosshandlaren Thomar Macintosh, men att äktenskapet blivit upplöst år 1903 genom mannens död. Vidare inhämtas, att förutom sökanden ytterligare fem kusiner till Alma Augusta Rudelius finnas i livet, nämligen dels sökandens systrar Anna Matilda Mozart, Esther Emilia Mozart och Agnes Gerda Elisabet Mozart i Tingsryd samt Jenny Cecilia Rendahl, född Mozart, i Tofteryd, dels ock Signe Charlotta Schönbäck, född Hall, i Härnösand.

Med skrivelse den 28 januari 1931 har länsstyrelsen i Västernorrlands län till ämbetet överlämnat en till länsstyrelsen ställd skrift, däri Signe Charlotta Schönbäck hemställt, att kvarlåtenskapen efter Alma Augusta Rudelius måtte efterskänkas till förmån för henne och den avlidnas övriga kusiner.

Slutligen har länsstyrelsen i Jönköpings län med en den 5 mars 1931 till ämbetet inkommen skrivelse till ämbetet överlämnat, jämte yttrande av magistraten i Gränna, en från länsstyrelsen i Kronobergs län inkommen skrivelse i ärendet. Med sistnämnda skrivelse har överlämnats en av Anna Matilda Mozart, Esther Emilia Mozart och Agnes Gerda Elisabet Mozart gjord ansökning, däri sökandena anhållit, att av ifrågavarande

kvarlätenskap måtte till dem avstås så mycket, som skulle hava tillfallit dem, därest genom den nya arvslagstiftningen kusiner icke blivit utestängda från arvsrätt, eller omkring 5,000 kronor till en var av dem.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har i utlåtande den 11 mars 1931 anfört följande:

»Såsom framgår av vad ämbetet meddelat, tillfaller kvarlätenskapen efter Alma Augusta Rudelius allmänna arvsfonden. Emellertid har ämbetet icke vidtagit några åtgärder för indrivande av arvet till nämnda fond i avbidan på beslut över de föreliggande ansökningarna.

Den i ärendet verkställda utredningen giver vid handen, att Signe Charlotta Schönback befinner sig i jämförelse goda ekonomiska omständigheter. Ett avstående av någon del av ifrågavarande kvarlätenskap till förmån för henne synes därför icke vara påkallat av några billighets-skäl. Ämbetet anser sig därför icke kunna tillstyrka bifall till den av Signe Charlotta Schönback gjorda ansökningen.

Vad däremot övriga sökande vidkommer, befinna sig dessa enligt den i ärendet förebragta utredningen i små ekonomiska omständigheter samt hava nått en framskriden ålder. Ellen Augusta Maria Macintosh är född år 1857, Anna Matilda Mozart år 1861, Esther Emilia Mozart år 1867 och Agnes Gerda Elisabet Mozart år 1869. På grund härav och då de stått i nära släktskap till Alma Augusta Rudelius talar billigheten för ett efterskänkande till deras förmån av allmänna arvsfondens rätt till viss del av kvarlätenskapen efter den avlidna. I detta hänseende vill ämbetet i tillämpliga delar åberopa vad ämbetet anfört i sitt den 8 januari innevarande år avgivna underdåniga utlåtande angående efterskänkande av allmänna arvsfondens rätt till kvarlätenskapen efter Olga Maria Weidenhielm, född Wallström. Då nu sistnämnda sökande beträffande skyldskap stått lika nära den avlidna, böra de enligt ämbetets mening likställas i fråga om det belopp, som kan bliva till en var av dem efterskänt. Som ovan nämnts uppgick boets behållning vid Alma Augusta Rudelius' död till sammanlagt 49,877 kronor 95 öre. Efter en räntefot av 5 procent skulle avkastningen av nämnda behållning kunna beräknas till något mera än 2,400 kronor årligen. Ämbetet föreslår nu att av kvarlätenskapen ett belopp av 2,400 kronor årligen fördelas emellan sistnämnda sökande med lika belopp eller 600 kronor till en var av dem. Dessa bidrag synas böra kvartalsvis och i början av kvartalet utgå till dessa sökande under deras återstående livstid. Utbetalningen bör enligt ämbetets mening verkställas av boutredningsmannen, tills kvarlätenskapen blivit redovisad till allmänna arvsfonden, och därefter av statskontoret, och böra vederbörande sökande berättigas att uppbära beloppet ifråga från och med kvartalet näst efter det, varunder Alma Augusta Rudelius avlidit till och med det kvartal, varunder sökanden avlider.

På grund av vad anförts, får ämbetet i underdånighet hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t — som torde med hänsyn till vad ämbetet ovan anfört, finna den av Ellen Augusta Maria Macintosh gjorda ansökningen, i vad densamma angår klander av ovanberörda testamentariska förordnande icke påkalla något Eders Kungl. Maj:ts yttrande — *dels* förklara den av Signe Charlotta Schönback, född Hall, gjorda ansökningen icke föranleda någon Eders Kungl. Maj:ts vidare åtgärd. *dels* och i nådig proposition föreslå riksdagen medgiva, att en var av Ellen Au-

gusta Maria Macintosh, född Mozart, Anna Matilda Mozart, Esther Emilia Mozart och Agnes Gerda Elisabet Mozart må för den tid, som ovan nämnts, av ifrågavarande kvarlåtenskap tilldelas ett årligt belopp av 600 kronor, vilket skall utgå med etthundrafemtio kronor i början av varje kvartal.»

Enligt vad utskottet inhämtat, har Kungl. Maj:t genom beslut den 2 oktober 1931 funnit samtliga de av Alma Rudelius förenämnda kusiner gjorda framställningarna icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

På grund härav och då, enligt vad utskottet av tillgängliga handlingar inhämtat, varken vid de omständliga förhör, som efter Alma Rudelius' död hållits inför Gränna rådhusrätt eller eljest något framkommit, som giver stöd åt den uppfattningen, att Alma Rudelius haft för avsikt att giva sina kusiner något av sin kvarlåtenskap, får utskottet hemställa,

att fröken Hesselgrens ifrågavarande motion, I:163, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

*Utskottets
yttrande.*

Stockholm den 19 april 1932.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 67.

Reservation

av herrar *Kvarnzelius, Bergqvist, Svensson* i Kompersmåla, *Johansson* i Fredrikslund, *Asplund, Bergström, Hellberg* och *Holmgren*, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Enligt vad utskottet inhämtat, har länsstyrelsen i Uppsala län i sitt i ärendet avgivna yttrande anført, att med hänsyn till föreliggande ömmande omständigheter och den korta tid, som förflutit från den nya arvslagens ikraftträdande till arvslåtarens död (25 dagar), länsstyrelsen ansåge sig böra hemställa, att Ellen Macintosh måtte få komma i åtnjutande av åtminstone någon del av Alma Rudelius efterlämnade förmögenhet.

Såsom av det förestående framgår, har ock kammaradvokatfiskalsämbetet varit av samma mening. Ämbetet har sålunda hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att ej blott Ellen Macintosh utan även tre av hennes systrar må för tiden från och med kvartalet näst efter det, varunder Alma Rudelius avlidit till och med det kvartal, varunder vederbörande avlider, av ifrågavarande kvarlåtenskap tilldelas ett årligt belopp av 600 kronor, att utgå med 150 kronor i början av varje kvartal.

Även utskottet har icke kunnat undgå att finna omständigheterna i det nu motionsvis framförda ärendet vara av den ömmande beskaffenhet, att utskottet ansett det kunna ifrågasättas, huruvida icke sådana billighets-skäl kunna anses anförda, att Ellen Macintosh må komma i åtnjutande av den livränta, kammaradvokatfiskalsämbetet föreslagit. Frågan här om synes emellertid utskottet lämpligen efter närmare utredning böra tagas under förnyat övervägande av Kungl. Maj:t liksom ock kammaradvokatfiskalsämbetets förslag i övrigt.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må i anledning av fröken Hesselgrens förevarande motion, I:163, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga under förnyat övervägande, huruvida och i vilken omfattning Ellen Macintosh må beredas livränta ur den allmänna arvsfonden tillfallna kvarlåtenskapen efter fröken Alma Rudelius från Gränna.»